Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 2 Din.

PRIVATNI NAMEŠČENEC

GLASILO OSREDNJEGA DRUŠTVA TRGOVSKIH NAMEŠČENCEV.

Naročnina letno . . . . . 20 Din
„ polletno . . . . . 10 „
Za člane letno . . . . . 12 „
„ „ polletno . . . . . 6 „
Račun čekovnega urada 12873.

Izhaja po potrebi.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Slovenska ulica 8.
Telefon 344.
Cena oglasov: 1 nonpareille vrstica, 1 stolpno 90 par.
Za odgovor je priložiti znamke.
Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije poštnine proste.

Štev. 2. Maribor, dne 1. septembra 1923. 1. leto

Ideja organizacije.

Žalotno je sicer, da se morajo danes, po svetovni vojni, pisati članki, v katerih je govora o potrebi, o ideji organizacije med privatnimi nameščenci. Toda položaj nameščencev, predvsem pa stanje njih organizacij, nam prav jasno kaže, da ideja organizacije še daleč ni zasidrana med privatnimi nameščenci, da si privatni nameščenci pri nas še niso na jasnem, kakšna bi morala biti organizacija, koja bi bila v stanu vsaj nekoliko zboljšati njih položaj.

Popolno nerazumevanje za pravo stanovsko organizacijo je pri nas že kronično. Ne le sedanja generacija nameščenstva, temveč tudi naši predhodniki, in predvsem le-ti, so krivi, da še danes nimamo enotne strokovne organizacije.

Toda že slišim ugovore, češ: »Kaj boš mladič, mi smo že davno pred vami imeli organizacijo, pa še kakšne. Imeli smo to in to društvo koje je priredilo vsako leto najsijajnejši ples v Ljubljani, mein lieber, vse per lak in cilinder, pa so prišli gospod doktor A., pa veletržec B., pa ravnatelj C. itd. itd. To so bile organizacije. Pa izleti, telovadba, šport? Le nam nikar ne pripoveduj, kaj se pravi organizacija!

Takšno je bilo naziranje naših prednikov in žal je obveljalo to naziranje po veliki večini še danes. In baš to naziranje je vzrok našemu slabemu gospodarskemu in socialnemu položaju. Nerazumevanje organizacijske misli se jasno zrcali v nazoru večine privatnih nameščencev, koji smatrajo, da prispevajo v organizacijo zato, da bo prirejala zabave in izlete ter podeljevala podpore. Dočim drugi del misli, da je popolnoma zadostil vsem dolžnostim, ako je plačal članski prispevek, dočim je vse ostalo stvar organizacije. Odbor organizacije pa naj skrbi za zboljšanje gmotnega položaja članstva, toda brez sodelovanja le-tega ker ne gre, da se posamezniki zamerijo svojim šefom.

To naziranje pa je naravnost porazno za idejo organizacije. Prav pogosto se čujejo v zadnjem času izjave posameznih kolegov, da so prenehali s plačevanjem v to in to organizacijo, ker nič ne stori za članstvo. To je naravnost ubožno spričevalo za te tovariše, ker kdo pa je pravzaprav organizacija? In baš v odgovoru na to vprašanje leži problem stvari. Ker kadar si bodo tovariši v tem pogledu na jasnem, takrat ne bomo imeli celo kopo *slabih organizacij, temveč le eno, živo organizacijo vseh strok privatnih nameščencev.*

Kdo je tedaj ona organizacija, ki nič ne stori za svoje članstvo? Predvsem si moramo biti na jasnem, da organizacija ni odbor, da organizacija ni lepo doneče ime, temveč, *organizacija je vse članstvo*, organizacija je vsek posamezen član; *tedaj le zveza posameznikov, dobrih ali slabih organizirancev.* Ti organiziranci pa imajo vodstvo slabo ali dobro, delovanje slabo ali dobro; v vsakem slučaju pa je delo in akcijska zmožnost organizacije le odsev članstva, in le sebi izstavi presneto slabo izpričevalo vsakdo, ki govori o slabem delu organizacije. Resnica je, da tudi najboljše vodstvo organizacije ne more delati čudežev, popolnoma pa mora odpovedati, ako mu odreče članstvo. Vodstvo mora biti generalni štab in voditi boj le tedaj, ako mu ne odpovedo naskakovalni bataljoni-člani organizacije.

Članstvo organizacije ima priložnosti dovolj, da pokliče na odgovor svoje funkcionarje, da jih odstavi in vodi druge. Vse to pa je mogoče seveda le tedaj, ako se članstvo res tudi zaveda svojega pomena v organizaciji. Žal pri nas v Sloveniji to še ni slučaj. Če pogledamo zborovanja raznih udruženj privatnih nameščencev vidimo, da se članstvo sestankov in shodov ali sploh ne udeležuje, ali pa se zadrži na njih popolnoma apatično in pusti na njih besedo vedno le par istim ljudem. To je popolnoma napačno. Baš ob takih prilikah ima vsakdo priliko, da jasno in javno pove kaj mu ni prav in kako se ima to ali ono popraviti. Toda kolegi sede lepo v beznici pa zabavljajo, češ, danes ima organizacija zborovanje pa ne grem tja, saj tako ničesar ne dela, ali pa naredi vse narobe.

Morda je par pikrih v predstoječem članku, toda razmere med privatnimi nameščenci so tako desolatne, ideja organizacije pa tako diskreditirana da so tudi take jeremijade in moralne pridige potrebne, ker dokler ne zmaga prepričanje, da mora biti posameznik delaven član svoje organizacije, ter, da mora biti ta organizacija enotna in bojevna, vse dotlej se razmere v naših vrstah ne bodo izboljšale, pa ne pomaga nobeno neumestno zabavljanje.

a.

Opozorilo starišem!

Po končanem šolskem letu je običaj, da oni stariši, kojih otroci niso uspešno dokončali šolskega leta, ali pa jim iz materijelnih ozirov ni več mogoče šolati svojih otrok oddajo otroke v uk.

Ker prevladuje mnenje, da je stan trgovskih nameščencev socialno in gmotno na boljšem od ostalih obrtnih stanov, mnogo starišev določi svoje otroke za »komije« in na ta način se od leta do leta množi število vajencev v trgovskih obratih. Od leta do leta se zvišuje število teh kulukarjev na škodo njih samih in na škodo trgovskih nameščencev sploh.

Smatramo, da ne bi storili popolnoma svoje dolžnosti kot organizacija, ako ne bi opozorili starišev in varuhov na položaj v kakoršnem se nahaja stan trg. nameščencev v splošnem.

Baš v začetku navedeno dejstvo, je povzročilo, da se je število učečih se trgovine neprimerno pomnožilo. Posamezni podjetniki sprejemajo vajence v uk, ne zato, da vzgoje dober trgovski naraščaj, pač pa predvsem zato, da imajo brezplačno prodajalce, predvsem pa hlapce in služkinje. Ko pa preteče učna doba pa se ta naraščaj s primernim »obžalovanjem«, češ, komijev ne rabim toliko, postavi na cesto. Manjše trgovine so naravnost tovarne za takšne, napol izučene trgovske nameščence.

Ko je tak novopečeni komij prepuščen zopet sam sebi, oziroma starišem, pa se začne križeva kot iskanja prve službe. Ako se mu po protekciji znancev končno vendarle posreči dobiti službo, mora sam in stariši konstatirati, da bi prav gotovo, v katerikoli drugi stroki zaslužil več kot pa v trgovini. V največ slučajih pa je sploh nemogoče dobiti službo.

Stariši! predno daste otroke v učenje v trgovino, Vam priporočamo, da pogledate v izkaze poredovalnice za delo, iz kojih bodete posneli, da je brezposelnost v trgovini izmed vseh strok največja. Informirajte se o plačah pri organizaciji, katera Vam bode dala radevolje resnične podatke; videli bodete, da so trgovski nameščenci najslabše plačani, slabše od vseh ostalih obrtov. Izjeme naj Vas ne motijo, splošnost poglejte!

Stariši! Opozarjamo Vas, da delo v trgovini ni nikako lažje delo. Po avtentičnih podatkih je umrljivost med trgovskimi nameščenci izredno velika, tako, da doseže trgovski nameščenec komaj 45 let starosti.

Stariši! Opozarjamo Vas dalje, da je izgled na osamosvojitev v trgovini od leta do leta manjši. Koncentracija kapitala povzroča, da prihaja vedno več trgovine v roke bančnih koncernov, trgovski nameščenci pa pod silo razmer postajajo spremljevalci vagonov izvoznih in uvoznih bank.

Premislite vse to dobro, predno daste Vašega sina ali hčer v nauk v trgovino in s tem povečate armado brezposelnih trgovskih nameščencev.

Privatno društvena blagajna „Merkur“ v Zagrebu.

Novi zakon o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1923 je določil tudi bolniškemu in nezgodnemu zavarovanju zasebnih nameščencev novo organizacijsko obliko. Po novem zakonu je v smislu § 119 osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu edini nosilec zavarovanja in po strogi in smiselni interpretaciji zakona bi moral okrožni urad za zavarovanje delavcev prevzeti in nadaljevati zavarovanje vseh onih nameščencev in nastavljencev, ki so bili do 1. julija 1922 bolniško zavarovani pri trgovskem bolniškem in podpornem društvu v Ljubljani.

V prehodnih odredbah zakona pa so normirali izjemno stališče privatno društvene blagajne »Merkur« v Zagrebu in sicer na ta način, da se privatno društvena blagajna »Merkur« v Zagrebu ne likvidira, torej zavarovanci ne priključijo okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu, postane pa ta blagajna krajevni organ Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu in vrši posle, ki jih za ostalo delavstvo vrše okrožni uradi, to pa le pod pogojem, da ima najmanj 2500 članov.

S tem izjemnim, naknadno izvojevanim določilom, reže zakon v pogledu zavarovanja zasebnih nameščencev kruh neenako. Dočim bi ostala blagajna »Merkur« samostojna, bi moralo Trgovsko bolniško in podporno društvo likvidirati in izgledalo je, da bodo deležni nameščenci v Hrvatski več jih dajatev kot nameščenci Slovenije.

Vedeti je treba eno: »Merkur« kakor tudi Trgovsko bolniško in podporno društvo sta dajala zavarovancem boljše dajatve, kot pa jih določa zakon za zavarovance Osrednjega urada. Tako je dobil zavarovanec Trg. bolniškega in podpornega društva bolniško oskrbo II. razreda, tako je imel zavarovanec tega društva prosto izbero zdravnika. Trg. bolniško in podporno društvo pa ni izplačevalo v slučaju bolezni tedne, za katere je imel nameščenec pravico do službenih prejemkov nikake hranarine. In prihranki na hranarini so se uporabljali za ostale večje in vabljivejše dajatve.

Mimogrede bodi izražena sumnja, da so vsi oni, ki so zagovarjali gospodarsko, upravno samostojnost Trg. bolniškega in podpornega društva pozabili gornjo činjenico, da bo moralo društvo po novem zakonu brezpogojno izplačevati za ves čas bolezni hranarino v oni izmeri in enaki višini, ki jo izplačuje Osrednji urad po svojih krajevnih organih.

Naj se je torej razmotrivalo vprašanje nadaljevanja zavarovanja zasebnih nameščencev s te ali one strani, dejstvo je, da je minister za socialno politiko dovolil »Merkurju« v Zagrebu, da razširi svoje delovanje tudi na Slovenijo in zasebnim nameščencem v Sloveniji je s tem dana možnost, da ohranijo v pogledu bolniškega in nezgodnega zavarovanja svojo samostojnost vsaj v onih mejah, ki jih dopušča zakon o zavarovanju delavcev.

Odločba ministra za socialno politiko omogočuje torej zasebnim nameščencem, da se zavarujejo pri privatno-društveni blagajni »Merkur«. »Merkur« sam pa postane — kot že gori omenjeno — krajevni organ Osrednjega urada.

Kot krajevni organ Osrednjega urada za zavarovanje delavcev je predložila privatno-društvena blagajna »Merkur« v smislu § 176 štatuta Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v odobritev svoj pravilnik. Ne škoduje, če se pribije i to, da blagajna »Merkur« pri izdelavi pravilnika ni zaslišala mnenja strokovnih organizacij zasebnih nameščencev in je to nelojalnost naknadno popravilo ravnateljstvo Osrednjega urada.

Pravilnik privatno-društvene blagajne pa je bil pomanjkljiv, prikrojen le za gotovo politično, ne strokovno grupo in zato ga ravnateljstvo Osrednjega urada ni odobrilo, marveč izdelalo povsem nov pravilnik.

Predaleč bi zašli, če bi naštevali vse nedoslednosti in hibe tega nepravilnega pravilnika. V ilustracijo samo en primer: Pravilnik ni določil, kedaj postane zasebni nameščenec član privatno-društvene blagajne Merkur. Ker je bila preje norma, da je postal zasebni nameščenec član privatno-društvene blagajne šele takrat, ko je bil sprejet za člana društva Merkur, bi bil po intencijah onih, ki so izdelali ta pravilnik i v bodoče ta običaj, da bi bil pri privatno-društveni blagajni »Merkur« zavarovan le oni, ki bi prestal rešeto društvenih mogočnikov. Če bi obveljala ta praksa, bi bili seveda kruto varani vsi oni, ki so upoštevajoč le interese nameščencev, zahtevali, da posluje i vnaprej Trg. bolniško in podporno društvo oziroma »Merkur.«

K pravilniku privatno-društvene blagajne »Merkur«, poslanem posameznim organizacijam po Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev, je zavzelo nameščenstvo svoje stališče na posebni anketi, ki jo je sklical na 8. julij 1923 v Zagrebu Savez

privatnih nameštenika Jugoslavije. Enkete so se udeležile iz Slovenije nastopne organizacije: Društvo nameščencev avtonomnih zavodov za obvezno zavarovanje delavstva, Društvo nameščencev denarnih zavodov, Društvo zasebnih nameščencev, Društvo trgovskih in industrijskih nameščencev in naše društvo, ki je bilo zastopano po tov. Deleji.

Enketa je kljub tehtnim in vsega uvaževanja vrednim ugovorom osvojila načelo, da bodi izvedeno bolniško in nezgodno zavarovanje zasebnih nameščencev po privatno-društveni blagajni »Merkur« v Zagrebu. Enoglasna pa je bila zahteva, da more postati član privatno-društvene blagajne vsak zasebni nameščenec, za katerega velja zakon o trgovskih pomočnikih. — Predhodna zdravniška preiskava, starost, omejitev zavarovanja na posamezne stroke in skupine zasebnih nameščencev, vse kar se lahko izrablja mora odpasti. Vstop v privatno-društveno blagajno »Merkur« mora biti prost in svoboden slehernemu zasebnemu nameščencu. Prav tako pa morajo biti vsakomur varovane vse članske pravice, vsak mora imeti pravico volitev, volitve pa se morajo izvesti tako, da bo varovan interes zasebnega nameščenca kot mezdnega sužnja, ne pa varovan interes morebitnih političnih ali plemenskih grup.

Iz resolucije, ki je bila sprejeta na zadevni enketi in ki jo prinašamo na drugem mestu, morejo zas. nameščenci razvideti, da vsebuje spomenica prilično vse one zahteve, ki jamčijo zasebnemu nameščenstvu v privatno-društveni blagajni »Merkur« vse po zakonu določene pravice.

Vsak zasebni nameščenec v Sloveniji se bo seveda vprašal: Kako bo torej v Sloveniji, in kaj bo s Trgovskim bolniškim in podpornim društvom?

V smislu pravilnika bo vršila privatno-društvena blagajna »Merkur« kot krajevni organ Osrednjega urada za zavarovanje delavcev bolniško in nezgodno zavarovanje zasebnih nameščencev. Pravilnik pa dopušča, da sme v krajih, kjer je več članov, ustanoviti posebne ekspoziture. Taka ekspozitura bo postalo Trgovsko bolniško in podporno društvo. Ekspozitura daje članom pojasnila, izdaja bolniške liste, nakazila za zdravnika, vse ostale upravne posle pa bo vršila blagajna »Merkur« v Zagrebu sama. In na zasebnih nameščencih samih je ležeče, bo li blgajna »Merkur« v Zagrebu vršila zavarovanje v interesu nameščencev.

Umestno pa se nam zdi, da povemo kljub vsemu po izvršeni reorganizaciji zavarovanja zasebnih nameščencev, svoje mnenje. Naloga socialno zavarovalnih zavodov ni le, da zdravi obolele, da nabavlja oslepelim naočnike, dobavlja jetičnim aspirin in injekcije, vsak, ki stremi za povzdigo zavarovanja nameščencev in delavcev ve, da mora polagati socialno zavarovanje največio pažnjo, žrtvovati največje žrtve prohibitivnemu zdravljenju, da ljudje ne obole, ne oslepe in ne postanejo predčasno delanezmožni. Zato zastopamo stališče: čim širši krog zavarovancev, tem močnejši je zavod in tem lažje je kos vsem nalogam.

Ekspozitura v Ljubljani pa nameščencem ne bo mogla nuditi tega, kar se sme in mora od zavarovalnega zavoda zahtevati. — Prav tako more le močan zavod graditi zdravstvene naprave, kopališča, okrevališča, bolnice, in , čim več takih naprav zavod ima, tem lažje je ozdravljenje tudi obolelih članov. — Minili so časi, ko je bilo zapisavanje mazil, gorkih in mrzlih obkladkov, najvišji ideal zavarovanja delavstva in nameščenstva.

Resolucija, sprejeta na anketi zastopnikov strokovnih organizacij dne 8. julija 1923 v Zagrebu v zadevi bolniškega in nezgodnega zavarovanje zasebnih nameščencev se glasi:

I.

Upoštevajoč današnje prilike zasebnih nameščencev, ki determinirajo njihovo kosebno mentaliteto:

uvažajoč z druge strani, da še ni mogla biti izgrajena — vsled premnogih drugih nalog, katere je morala izvesti — organizacija splošnega delavskega zavarovanja za slučaj bolezni in nezgode, vsled česar tudi obstojajo gotove zapreke, da bi se mogli zasebni nameščenci v polni meri posluževati splošnega zavarovanja, smatra konferenca, preučivši možnosti, da se izvede zavarovanje zasebnih nameščencev v bolezni in nezgodah potom reorganizirane bolniške blagajne, ki jo je doslej upravljalo hrvatsko trgovsko društvo »Merkur«, da je potrebno v intereseu splošnega zavarovanja, kakor tudi v interesu zasebnih nameščencev, da se obdrži i nadalje zavarovanje zasebnih nameščencev v okviru imenovane, pa po današnjih prilikah razširjene blagajne.

II.

Konferenca pa pripominja sledeče:

1. Pogreša utemeljenega razloga za to, da bi se iz tega zavarovanja izločile poedine skupine privatnih nameščencev istega socialnega položaja, morda raznih strok, kvalifikacije, vrste zaposljenja itd.

2. Nima utemeljenega razloga za to, da bi se iz tega zavarovanja izločili nameščenci poedinih pokrajin, dočim ostane za druge oblasti v veljavi.

III.

Konsekventno temu, formulira konferenca sledeče svoje zahteve:

1. Zavarovanje, katero je izvajala doslej bolniška blagajna, ki jo je dosedaj opravljalo trgovsko društvo »Merkur«, se ima razširiti ob istodobni njeni reorganizaciji v smislu odredbe zakona o zavarovanju delavcev teritorijalno na celo državo.

2. Materijelno se mora delokrog zavarovanja razširiti na vse skupine privatnih nameščencev tako, da se razumejo pod nazivom »privatni nameščenci« vse one skupine delojemalcev, ki n. pr. v Sloveniji in Dalmaciji spadajo v okvir »zakona o trgovskih pomočnikih«, ki je v teh krajih v veljavi.

3. Delokrog teh bolniških blaganj v odnosu napram okrožnim uradom za zavarovanje delavcev se ima razmejiti tako, da se jim zasigura samostalno poslovanje povsod tam, kjer ima 50 zavarovanih članov.

4. Samoupravni organi te blagajne se ima osnovati potom volilnega sistema, ki naj temelji na sledečih principih:

a) Edinstveno volilno telo, b) proporc, c) vezane kandidatne liste, d) volitve z listki in e) popolna kontrola volilnega postopka, potom predstavnikov kandidatnih list v volilnih poverjeništvih.

5. Upravne izdatke te blagajne mora nositi v smislu odredb zakona o zavarovanju delavcev hrvaško trgovsko društvo »Merkur«. Konferenca pa priporoča, da olajša osrednji urad za zavarovanje delavcev temu društvu po možnosti to breme.

Reguliranje delovnih odnošajev potom kolektivnih pogodb.

Po obvestilih, ki jih prinaša »Informations Sociales«, glasilo mednarodnega biroja rada, je očividno, da zavzemajo kolektivne pogodbe vedno večji obseg v industrijskem in trgovskem življenju.

V Nemčiji je bilo 31. decembra 1921 v veljavi 11.488 kolektivnih pogodb. Te kolektivne pogodbe so veljale za 697.476 podjetij, v katerih je bilo zaposlenih 12,882.837 delavcev (10,153.086 moških, 2,729.788 žensk).

V čehoslovaški republiki je bilo v letu 1921 sklenjenih 19.422 kolektivnih pogodb, ki so veljale za 354.898 delavcev.

V Avstriji, kjer se morajo vse kolektivne pogodbe registrirati pri pristojnih oblastih, je bilo v letu 1921 izvršenih 1333 registracij.

Tudi v Rumuniji je narasla praksa, da se sklepajo kolektivne pogodbe. V letu 1920 je bilo sklenjenih 71 kolektivnih pogodb za 27.490 delavcev. V letu 1922 pa je naraslo število kolektivnih pogodb na 167 in so veljale za 63.704 delavcev.

Na Norveškem je bilo leta 1922 v veljavi 393 kolektivnih pogodb, ki so veljale za 91.162 delavcev in 4247 nameščencev.

Zakaj smo navedli to štatistiko?

Zato, da bomo primerjali ljubljanske trgovce s trgovci, industrijalci in gospodarji ostalega sveta. V vseh državah vidijo delodajalci, da gre kolektivni pogodbi prednost pred individualnim »glihanjem« za mezdo in plačilo. Zato dajejo vedno večjo prednost kolektivni pogodbi in opuščajo zamudno glihanje« z vsakim uslužbencem posebej.

Naši svetovno naobraženi, velesejme in svetovne razstave prirejajoči možje pa so seveda drugega mnenja. Ljubljanski trgovci — kdo jih ne pozna? — trdijo, da so kolektivne pogodbe kvarne, škodljive, ojej! Nevarne procvitu in razvoju podjetja. Ljubljanski trgovci, ki imajo svetoven sloves, bodo najbrže sedaj prepričali ostali svet, da je njihovo stališče pravilno in v gospodarskem življenju utemeljeno.

Ja ja, uravnavati srednjeevropski čas po ljubljanskih cerkvenih urah, pa uravnavati vprašanja trgovskih nastavljencev po mentaliteti ljubljanskih vele- in malotrgovcev, je precej vseeno. —

Iz uprave.

Žrtvujte za tiskovni sklad. Ko smo pokrenili »Privatnega nameščenca« smo imeli predvsem pred očmi potrebo zanesti med vse privatne nameščence potom tiskane besede idejo enotne organizacije vseh strok privatnih nameščencev. Računali smo pri tem, da bode ta ideja našla med privatnimi nameščenci potrebnega odziva. Po prvi številki moramo pa žal konstatirati, da se naše pričakovanje ni uresničilo. Ker pa je izdajanje lista združeno z velikimi izdatki, prosiuo vse tovariše, da o vsaki priliki nabirajo za tiskovni sklad »Privatnega nameščenca« in tako pomagajo vzdržati naše potrebno glasilo. Nabiralne pole in bloke izdaja glavni odbor.

Dnevne vesti.

Zavijanja. V »Glasniku« Saveza bankovnih činovnika i namještenika Jugoslavije je C. G. iz Ljubljane napisal o pogajanjih med DGN. in našo organizacijo, članek poln zavijanj in potvorb. Konstatiramo, da so tozadevne navedbe tovariša K. v 1. številki »Privatnega nameščenca« po naslovom »Ujedinjenje« popolnoma točne in resnične in jih ne more ovreči noben jezuitski g. C. G. V popolno zadoščenje nam je, da se z našim stališčem v pogledu ujedinjenja strinjajo ne le vsi naši člani in posamezniki iz DZN, temveč priznavajo naše stališče in korektno postopanje tudi cele krajevne skupine DZN, katere so napravile pri odboru DZM, pri katerem ima sedaj g. C. G. prvo besedo, tudi že tozadevne predstavke. Končno pa bo vendar zmagala zdrava organizacijska ideja proti šušmarstvu in zahrbtnosti raznih Cegejev.

Ljubljanski velesejem. Prejeli smo od zasebnega nameščenca: Prvega septembra bodo zopet otvorili ljubjanski velesejem. Tretjič bo naša industrija, naša trgovina pokazala vsem interesentom, kako napreduje, se razvija in izpopolnjuje. — Hvalo in slavo bodo peli vsem lastnikom, povzdigovali bodo sloves podjetnikov-posameznikov, na zadnjem mestu pa šele bodo priznali in mimogrede omenili, da imajo vsi ti inicijativni in podjetni razstavljalci v svojem delavstvu in nameščenstvu tudi »dobre in pridne« pomagače. Ne omalovažujemo ljubljanskega velesejma. Vsaj vemo, da naj bi bil z razvojem industrije, trgovine tesno združen dobrobit delavskega razreda. Zavedamo pa se ravno tako dobro tudi, da se vrši velesejem v času najhujšega terorja nad delovnim ljudstvom. V časih, ko se zabranjujejo stavke, zapirajo oni, ki s svojimi žulji omogočajo take prireditve in take razstave. Dobro se zavedamo, da je gonilna sila, ona sila, ki ustvarja, gardi, je danes b r e z p r a v n a, manj vredna in — državi nevarna. Lepi izdelki, sadovi znojnih kapelj, krvavih žuljev, bodo vabili tujce, kupce. Naj bi pa obenem povedali vsem, ki bodo kupovali, občudovali napredek industrije, da pri tem napredku delavec, nameščenec — strada. Vsak bo vedel povedati, vsak bo znal govoričiti, da smo od lanskega leta napredovali. Pozabili pa bodo tudi povedati, da je delavski razred v svojem življenju in zdravju nazadoval, da je danes kljub napredku v industriji, trgovini večji revež, kot

Delovni čas v trgovskih podjetjih.

Po zakonu o zaščiti delavcev določi minister za social. politiko sporazumno z ministrom za trgovino in industrijo po zaslišanju interesnih zastopstev delovni čas v trgovskih podjetjih. Na podlagi pooblastila je ministrstvo že lani izdelalo pravilnik o delovnem času, ki so ga zastopniki nameščencev odklonili, ker ne priznava načela 8-urnega delovnika, zastopniki delodajalcev pa, ker pozna največ deseturni delovnik.

Pravilnik o reguliranju delovnega časa v trgovskih podjetjih velja za vsa ona podjetja, katera se bavijo s kakršnimi koli prometom blaga, brez znatnejšega podelovanja in predelovanja, kako tudi za ona podjetja, ki posredujejo kredit in vrše razne usluge za tretje osebe. Torej ureja pravilnik delovni čas za trgovine, banke, hranilnice, špedicije, agenture, odvetniške, notarske pisarne, zavarovalnice itd.

Delovni čas pa znaša:

1. **Največ deset ur** dnevno ali 60 ur tedensko v obratih, ki se bavijo s prodajanjem živil (životnih namirnica) in podjetjih, ki se bavijo s prevažanjem oseb ali blaga.

2. **Največ devet ur dnevno ali 54 ur tedensko** v vseh trgovskih obratih, izvzemši one, navedene pod točko 1, dalje v prodajalnicah tobaka in v trgovskih birojih vseh vrst.

3. **Največ osem ur dnevno ali 48 ur tedensko** v vseh navedenih in njim sorodnih podjetjih, v zavarovalnicah in podjetjih za na- in vtovarjanje blaga.

Tako je ministrstvo za socialno politiko uredilo delovni čas v trgovskih podjetjih.

Seveda ni ostalo samo pri teh normah. Ta delovni čas se sme tudi še podaljšati in sicer:

1. V podjetjih z 10-urnim delovnim časom:

a) Kadar zahtevajo razlogi višje sile in to dotlej, dokler ta višja sila traja;

b) kadar je treba, da se nadoknadi kak dan v tednu neizgubljeni delovni čas in sicer največ za eno uro dnevno;

c) ob semanjskih dneh, prilikom inventure, kakor tudi na dan pred Božičem in Veliko nočjo.

2. V podjetjih, v katerih je delonik določen pod 10 ur dnevno:

a) V vseh slučajih, ki so našteti pod točko 1;

b) kadar dovolijo podaljšanje delovnega časa pristojne inšpekcije dela in

c) kadar se zedinijo delodajalci in nameščenci s pismenim dogovorom, da se podaljša delovni čas dnevno. Delovni čas pa se sme podaljšati v vseh primerih za največ dve uri dnevno.

Taka uvedba delovnega časa velja za delavnike. Posebej pa regulira pravilnik delovni čas ob nedeljah in praznikih. V tem pogledu pravilnik odreja:

Lastniki trgovskih podjetij morajo omogočiti pomožnemu osobju ob nedeljah nepretrgani najmanj 36-urni počitek, če pa sta dva praznika zaporedoma pa 60-urni počitek. Nedeljski počitek pa ne velja:

a) Kadar je potrebno, da se odvrne preteča škoda podjetju;

b) v pogrebnih zavodih;

c) v živilskih trgovinah, tobakarnah, cvetličarnah in prodajalnicah časopisov.

Podjetja, navedena pod c) morejo biti ob nedeljah in praznikih dopoldan odprte.

Navedli smo v kratkem par pravilnikovih določil. Naj zasebni nameščenci razmišljajo o tem, v koliko so sami krivi, da jim jemlje reakcija še one pravice, ki so jih doslej že po večini imeli. Zopet bodo odprte ob nedeljah špecerijske trgovine, branjarije. Zopet bo trgovski nameščenec po deset in več ur dnevno zaposlen. Nameščenstvo zgublja pridobitev za pridobitvijo, pota v organizacijo pa ne najde! Nameščenec pa naj ve, da bo le organizacija v stanu preprečiti še nadaljnje zasužnevanje in prekouerno izkoriščanje.

je bil lani. Kapitalistični družabni red, ki se ponaša z velesejmi, naj pokaže tudi v posebnem paviljonu sestradane obraze, torej tiste, na katerih račun prireja industrija svoje revije. Potem bo šele svet videl, da je solnčna stran razstave omotana v težko in grdo senco.

IZ ORGANIZACIJE.

Posredovanje služb. Tovariši se obračajo na glavni odbor, da jim posreduje službe. Dasi bi radi, nismo zaenkrat v stanu posredovanja služb vršiti tako uspešno kot bi bilo želeti. Ker nam delodajalci niso naklonjeni, kar je razumljivo, ker smo resna organizacija, nam ne sporočajo prostih mest. Radi tega smo navezani na solidarnost vseh kolegov, kojih naloga je, da vsako znano prosto mesto in sploh vsako spremembo službe lastne ali v podjetju takoj javijo glavnemu odboru. Le na ta način nam bo mogoče organizirati posredovanje službe. Ker je to v interesu vseh tovariše in tovarišic, pričakujemo, da bodo glavni odbor v tem po vseh močeh podpirali.

Predavanja o socialni zakonodaji. Da se popularizirajo socialni zavarovalni zakoni med privatnim nameščenstvom bode »Osrednje društvo privatvatnih nameščencev« priredilo predavanja o teh zakonih. Vse krajevne skupine kakor tudi kraji, kjer take skupine ne ostoje, naj javijo čas in kraj predavanja glavnemu odboru, kateri bo preskrbel predavatelje. Pozivamo vse tovariše, da zainteresirajo v svojih krajih kolege za takšna predavanja, da se privatno nameščenstvo upozna s socialno zakonodajo in se z njo koristi, kar dosedaj po večini še ni slučaj.

STROKOVNO GIBANJE.

Mezdno gibanje v »Petoviji«. V tovarni usnjarske stroke »Petovia« v Ptuju so vložili nameščenci občnemu zboru delničarjev memorandum z zahtevo po ureditvi službenega razmerja. Natančna vsebina nam ni znana, ker nam memorandum ni bil doposlan. Gibanju, katero vodi krajevna skupina Ptuj DZN, želimo ves uspeh, priporočamo pa tovarišem skrajno disciplino in solidarnost.

Štrajk pomorščakov. Pomorščaki naših paroplovnih družb so stopili v stavko. Dasi opravljajo zelo naporno službo, so bili za svoje delo neprimerno slabo plačani. Manjše obalne paroplovne družbe so svojim nameščencem kmalu ugodile, večje pa, kot n. pr. »Jugoslovanska plovidba« se branijo ugoditi upravičenim zahtevam svojih nameščencev. Ker je paroplovba eminentne gospodarske važnosti, je intervenirala v stavki tudi državna pomorska oblast. Ob tej priliki se je izkazalo, da državna oblast ni plačala niti prevoza pošte, katero so vršile te družbe, katere so izjavile, da so pripravljene povišati plače svojim nameščencem, a jim plača država svoje dolgove in zviša subvencijo za pasivne linije. Nato je državna oblast zasedla ladje z vojaštvom, katero je prevzelo delni osebni, predvsem pa poštni promet. Med tem so agentje brodolastnikov pridobili nekaj stavkokazov, s katerimi hočejo vzdržati promet na aktivnih linijah. Glavni Radnički Savez v Beogradu je priredil veliko zborovanje v Beogradu, na katerem je strokovno organizirano delavstvo in meščanstvo izreklo popolno solidarnost stavkajočim. Strokovna internacionala pa je izdala poziv vsemu organiziranemu delavstvu, da ne sme nikjer iztovarjati ladij družb, kojih mornarji se nahajajo v stavki. Ta apel bo imel v kratkem uspeh, ker ne bodo organizirani delvci po pristaniščih drugih držav hoteli iztovarjati naših ladij, ki prihajajo v njih pristanišča. Upamo, da mednarodna solidarnost prisili naše brodolastnike, da priznajo pomorščakom njih upravičene zahteve. Naše simpatije so prejkoslej na strani izkoriščanih pomorščakov.

Štrajk rudarjev v premogovnih revirjih Trboveljske premogokopne družbe. Prepotenca in prenasičnost magnatov, ki so lastniki premogokopov v Sloveniji, je zopet pognala v stavko naše rudarje. Družba, katera je razdelila letos 50-odstotno dividendo, ni hotela priznati svojim delavcem upravičenega poviška, kar je imelo za posledico stavko rudarskega delavstva, katera traja že peti teden. Družba in gotovi agenti hočejo prikazati stavko kot političen akt in s političnimi mahinacijami zanesti razdor med delavske vrste, kar se jim pa, upamo, ne bo posrečlo. Žalostno je pr tem dejstvo, da nameščenci niso z delavstvom solidarni in opravljajo celo sicer nenavadna manuelna dela in s tem škodujejo delavskem pokretu. Ko bodo pa sami stavili kake zahteve napram družbi, bodo zahtevali zopet podporo delavstva, kar se je že ponovno zgodilo. To je pač šola pseudo-organizacije med rudarskimi nameščenci, koja je v rokah oseb, ki so prisiljeni delati napram družbi oportunistično politiko.

Štrajk rudarjev v Čehoslovaški. V Čehoslovaški je izbrunila generalna stavka rudarjev, pri koji stavka okoli 110 tisoč rudarjev. Radovedni smo, ako bo tudi Češka vlada žigosala to gibanje kot politično?

Savez privatnih namještenika Jugoslavije v Zagrebu je v smislu sklepa kongresa izdal na vse nameščence manifest, ki je izšel tudi v slovenskem jeziku. V tem manifestu pozivajo odposlanci privatnih nameščencev iz vseh krajev Jugoslavije na pristop k »Savezu privatnih namještenika Jugoslavije«, ki je edina razredno bojna sindikalna organizacija Jugoslavije in se bori: za striktno provedbo 8-urnega delavnika, za zakonito in enotno ureditev odpiranja in zapiranja trgovin in poslovnic ob delavnikih, za popolno prepoved nedeljskega dela, za provedbo pokojninskega zavarovanja nameščencev: za njihovo zavarovanje v starosti, onemoglosti in smrti, za zavarovanje njihovih rodbin, za zakonito sankcijoniranje zaupnikov, za zakonito sankcioniranje kolektivnih pogodb, za zakonito ureditev službenega odnošaja nameščencev, za izgradnjo splošne zakonite zaščite delavstva, za tako plačevanje nameščencev, ki odgovarja njihovim intelektualnim gmotnim potrebam Mi se besedam naših vrlih tovarišev okrog »Saveza« pridružujemo in želimo, da se čim prej vsi privatni nameščenci Jugoslavije ujedinijo v enotno strokovno organizacijo.

Listnica uredništva. V zadevi bolniškega zavarovanja s posebnim ozirom na Trgovsko bolniško društvo v Ljubljani njega članstvo, sestavo odbora itd. smo prejeli več dopisov, katerih pa zaenkrat vsled pomanjkanja prostora ne moremo priobčiti. Istotako ne moremo danes priobčiti dopisa o štatutu Pokrajinskega zavoda. Tovariše prosimo potrpljenja, vse pride na vrsto, ako bode delali za list namreč, sicer pa bode lista konec.

Pravila

»Osrednjega društva privatnih nameščencev«.

§ 1. Ime, sedež in delokrog.

Društvo se imenuje: »Osrednje društvo privatnih nameščencev« in ima svoj sedež na kraju predsednika, točasno v Mariboru. Delokrog društva obsega vso Slovenijo (ljubljansko in mariborsko oblast).

§ 2. Namen.

Namen društva je:

a) združevati na ozemlju, označenim v § 1, privatne nameščence in nameščence vseh vrst;

b) zastopati njihove stanovske koristi, boljšati njih gmotni in družabni položaj in sicer: z izboljšanjem uravnavanjem delovnih pogojev, brezplačnim pravnim varstvom v sporih, ki izhajajo iz službenega razmerja, s podpiranjem svojih članov v slučaju bolezni, brezposelnosti, bede, svojcev člana ob njegovi smrti, brezplačnim posredovanjem služb, snovanjem gospodarskih in dobrodelnih naprav in z informacijami;

c) zastopati stanovske koristi napram zakonodaji, državni, občinski in sploh vsaki javni upravi;

d) skrbeti za izpolnjevanje strokovne in splošne izobrazbe članov potom predavanj, tečajev, zletov, knjižnic, čitalnic in strokovnega lista.

Vprašanja političnega, verskega ali nacionalnega značaja so izključena iz društvenega delokroga.

§ 3. Sredstva.

V dosego svojih namenov ima društvo pravico, da prireja javna in zaupna zborovanja, ustanavlja v društvenem območju (§ 1) krajevne skupine in vplačevalnice, stopa v dogovore in zveze z drugimi stanovskimi ali enake smotre zasledujočimi organizacijami. Društvo more potom posebnih pogodb stopati v zvezno razmerje z vsako enake smotre zasledujočo strokovno ali stanovsko organizacijo

§ 4. Društveni dohodki.

Potrebna gmotna sredstva črpa društvo iz:

a) pristopnin, izrednih članskih prispevkov- katerih višino določa občni zbor;

b) iz slučajnih dohodkov, kakor: darila, volila, prebitkov društvenih prireditev itd.

§ 5. Društveno imetje.

1. Imetje se sme uporabljati zgolj v svrhe označene v teh pravilih.

2. Razpoložljivi presežki se nalagajo plodonosno po sklepih glavnega obora.

§ 6. Člani društva.

Društvo obstoji iz rednih podpornih članov. Redni člani lahko postanejo vsi:

1. Delojemalci obeh spolov, uslužbenci v trgovskih, obrtnih, prometnih, špedicijskih, skladiščnih, bančnih, hranilničnih, zavarovalnih, novinarskih, lekarniških, odvetniških, notarskih, gospodarskih in društvenih podjetjih, obratih, zavodih, pisarnah ali v kakih drugih tu nenavedenih privatnih strokah.

2. Podporni člani postanejo vse one fizične in juridične osebe, ki se zavežejo podpirati društvo z letnim prispevkom, ki ga določi občni zbor. O sprejemu članov določa glavni odbor.

§ 7. Dolžnosti članov.

1. Na novo pristopivši člani morajo ob pristopu v društvo plačati pristopnino, določeno od občnega zbora.

2. Vsak mora redno plačevati mesečne članske prispevke, določene od občnega zbora. Glavni odbor pa jih lahko za časa brezposelnosti ali bolezni delno ali popolnoma odveže plačila mesečnih prispevkov. V vojaško službo vpoklicani so za časa njih vpokliva odvezani dolžnosti in pravic.

3. Vsak član je dolžen podpirati društveno stremljenje ter v vseh pogledih ustrezati društvenim pravilom in vsem pravomočnim društvenim sklepom.

4. Vsak član mora vsako spremembo službenega mesta ali službenih prejemkov javiti glavnemu odboru.

§ 8. Pravice članov.

1. Vsak član se od dneva svojega pristopa lahko poslužuje vseh društvenih naprav, za katere ni v teh pravilih ali v podpornem pravilniku posebej določena karenčna doba.

2. Vsi redni člani se z enako pravico udeležujejo društvene uprave potom občnih zborov z aktivno in pasivno volilno pravico.

3. Vsak član, ki že najmanj 6 mescev pripada društvu ter s svojimi prispevki ni v zaostanku, ima pravico do brezplačnega pravnega varstva v spornih slučajih, izvirajočih iz delovnega razmerja. Podeljevanje pravnega varstva je pridržano glavnemu odboru. Ako pa glavni odbor na podlagi navedb in poizvedb uvidi, da je spor neprikladen ali brezuspešen za nadaljno obravnavo, ima pravico, da pravnovarstvo odkloni.

Podporni člani nimajo nikakih pravic na podporo ter nimajo niti aktivne, niti pasivne volilne pravice. V ostalem pa imajo iste pravice kakor drugi člani.

§ 9. Posledice neplačevanja prispevkov.

1. Kdor tri mesce ne plača prispevkov, izgubi vse pravice članstva. Taki člani se sprejemajo na novo po določilih § 6 in 7.

2. Članom, ki brez lastne krivde ne zmorejo prispevkov, določenih od občnega zbora, sme glavni odbor podaljšati rok za uplačevanje.

§ 10. Izstop in izključitev iz društva.

Članstvo preneha:

a) Z prostovoljnim izstopom;

b) z izključitvijo;

c) s smrtjo.

Glavni odbor ima pravico izključiti člane, ki namenoma škodujejo društvenim interesom, ali če zagrešijo kako nečastno dejanje. Z izključitvijo prenehajo vse pravice do društva. Izključitev se izključenemu naznani na primeren način.

Izključeni imajo pravico, da se tekom 14 dni proti izključitvi pritožijo pri društvenem razsodišču ali na občnem zboru društva.

O pritožbi sklepa občni zbor z absolutno večino glasov.

Pravice izključenega člana, ki je vložil pritožbo, počivajo do končne odločitve.

§ 11. Društveno leto in objave.

Društveno leto pričenja s prvim januarjem in končuje z 31. decembrom. Društvene objave se priobčujejo na način, ki ga smatra umestnim glavni odbor, oziroma zadeve krajevnih in strokovnih skupin pristojni odbori.

§ 12. Društvena uprava.

Društvene posle upravljajo:

a) Občni zbor;

b) glavni odbor;

c) predledniki;

č) krajevne skupine;

d) vplačevalnice;

e) razsodišče.

§ 13. Občni zbor.

1. Redni občni zbor se vrši vsako leto v dobi prvih treh mescev in se ga mora z navedbo reda naznaniti, oziroma sklicati štiri tedne pred dnevom zborovanja.

2. Izredni občni zbor lahko glavni odbor skliče vsak čas, mora ga pa sklictai, če ga zahtevajo predledniki ali pa $^1/_4$ vseh članov, ki naznanijo predmet, o katerem naj se razpravlja. Tej zahtevi mora glavni odbor ugoditi tako, da se vrši izredni občni zbor najkasneje v šestih tednih.

3. Občnemu zboru so pridržane sledeče zadeve:

a) Sprejema poročila glavnega odbora in nadzorstva ter sklepa o absolutoriju;

b) voli predsednika in ostale člane glavnega odbora ter preglednike;

c) določa višino pristopnine in članskih prispev kov in deleža, ki ostane krajevnim skupinam od članarine;

č) sklepa o podpornih pravilnikih;

d) sklepa o predlogih glavnega odbora, preglednikov in delegatov;

e) sklepa o izpremembi pravil in pravilnikov;

f) izdajanju strokovnega glasila;

g) definitivno nastavljanje in odpuščanje društvenih nameščencev;

h) sklepa o razdružitvi; razdružitev pa se izvrši le tedaj, če je občni zbor sklican s tem dnevnim redom.

Predlogi članov morajo biti podprti s številom podpisov, ki ga določi občni zbor (z imenom člansko številko) ter se morajo naznaniti najmanj 14 dni pred vršitvijo zbora.

4. Občni zbor je sklepčen, ako je pravilno sklican, če je na njem zastopana vsaj tretjina članov po svojih delegatih, sicer se vrši občni zbor z istim dnev nim redom eno uro kasneje in je sklepčen ne glede na število navzočih.

5. Na občnem zboru se glasuje in voli z navadno večino glasov, ob enakosti glasov se smatra predmet odklonjen. O predlogih za izpremembo pravil in o razdružitvi se sklepa le tedaj, če sta zastopani dve tretjini članov po svojih delegatih. Za veljavnost teh sklepov je potrebna za spremembo pravil dve tretjinska, za razdružitev tričetrtinska večina glasov.

6. Ako se pri volitvah, ki se vrše z listki, ne doseže navadno večino, se vrši ožja volitev med onimi kandidati, ki so dosegli relativno največje število glasov. Ob enakem število glasov odloča žreb.

7. Pri glasovanju in volitvah imajo delegati krajevnih skupin po toliko glasov, kolikor članov zastopajo, ostali imajo po en glas.

§ 14. Udeležbe na občnem zboru.

Občnega zbora se udeležujejo s posvetovalno in glasovalno pravico:

a) Zastopniki krajevnih skupin in uplačevalnic;

b) člani glavnega odbora;

c) pregledniki.

S posvetovalno pravico:

a) Nameščeni tajniki društva;

b) mandatarji socialnih inštitucij.

Pri glasovanju o absolutoriju glavni odbor nima glasovalne pravice. Število delegatov, ki jih odpošljejo krajevne skupine in vplačevalnice na občni zbor, je določiti tako, da odpade na vsakih 50 članov ene krajevne skupine ali vplačevalnice po 1 delegat. Presežke nad 25 članov se smatra za polnih 50 članov; vsaka krajevna skupina ali vplačevalnica pa mora imeti vsaj 1 delegata. Občnem zboru sme prisostvovati vsak član, troške delegacije krijejo krajevne skupine same.

§ 15. Glavni odbor.

Glavni odbor, ki se ga voli na občnem zboru za dobo 1 leta, sestoji iz predsednika, 10—15 odbornikov in 4 preglednikov ter se deli v

1. ožji glavni odbor, sestoječ iz predsednika, tajnika, blagajnika, 3 odbornikov. Člani glavnega odbora morajo imeti stalno bivališče na sedežu društva.

2. Širši glavni odbor, sestoječ iz vseh članov glavnega odbora poleg tega pa še enega predsednika in po potrebnem številu članstva, 4—8 odbornikov.

3. Glavni odbor voli iz svoje srede na svoji ustanovni seji 2 podpredsednika, po 1 zapisnikarja, 1 blagajnika ter njiju namestnika in porazdeli ostale posle med ostale odbornike.

Ako se član glavnega odbora brez tehtnega vzroka ne udeleži zaporedno treh sej, ali ne stori drugih dolžnosti, izgubi mandat, kar se na seji odbora ugotovi. Glavni odbor pa je upravičen za stalno zadržane, odstopivše ali umrle odbornike iz vrst članstva kooptirati nove, kateri upravljajo funkcije z vsemi pravicami in dolžnostmi voljenih funkcijonarjev.

§ 16. Delokrog glavnega odbora.

1. V delokrog glavnega odbora spada:

a) Administrativna uprava društva in izvrševanje sklepov občnega zbora;

b) sklepanje o vlogah, rekurzih in pritožbah na višje sodne instance;

c) sklepanje o peticijah in interpelacijah ter izročitev istih na zakonodajne oblasti;

č) prirejanje shodov, predavanj in diskuzij;

d) prirejanje agitačnih izletov, kateri se pa v krajih, kjer obstoje krajevne skupine ali vplačevalnice, le izvrši v sporazumu z istimi;

e) sprejemanje, odklanjanje in izključevanje članov;

f) vzdrževanje natančne statistike vseh članov;

g) vzdrževanje nepretrganega stika s krajevnimi skupinami in vplačevalnicami;

h) sklepanje o dovolitvi pravovarstva.

2. V delokrog širšega glavnega odbora spada:

a) Prirejanje konferenc, okrožnih razgovorov itd.;

b) nastavljanje in odpustitev društvenih nameščencev, proti naknadni odobritvi občnega zbora;

c) ustanovitev in razpust vplačevalnic in krajevnih skupin;

č) sklepanje o udeležbi nepolitičnih volitev: pomočniškega zbora, bolniške blagajne, obrtno sodišče, pokojninski zavod itd.

V slučaju sklepanja v posebno važnih zadevah principijelnega značaja, skliče se seja širšega glavnega odbora Sklicanje se vrši na sklep ožjega glavnega odbora, s katerim, oziroma na sklep preglednikov.

Širši kakor ožji glavni odbor sklepata veljavno, ako je poleg predsednika ali enega od podpredsednikov navzočih najmanj polovica odbornikov. Sklepa se z absolutno večino, le za sprejem članov ter za sklep o ustanovitvi delovanja krajevnih skupin ali vplačevalnic je potrebna dve tretjinska večina. Ob enakosti glasov se smatra predmet za odklonjen.

§ 17. Zastopanje društva.

Predsednik zastopa društvo napram tretjim osebam in oblastem, sklicuje in vodi seje ter zbore, podpisuje društvene spise skupno s tajnikom v blagajniških zadevah pa skupno z blagajnikom ter nakazuje od občnega zbora in glavnega odbora določene izdatke. V njega odsotnosti ga zastopa z vsemi pravicami in dolžnostmi prvi, oziroma drugi podpredsednik.

Tajnik sestavlja po navodilih predsednika vse društvene spise, vodi zapisnik občnih zborov in sej ter imenik članov. Uredi društveno korespondenco ter sestavlja skupno z blagajnikom letno poročilo. V njega odsotnosti ga zastopa njegov namestnik.

Blagajnik opravlja društvene blagajniške posle, skrbi za točno in redno vplačevanje članarine in drugih članskih prispevkov, sprejema plačila in izplačuje izdatke, naročene po predsedniku ali njegovem namestniku. V njega odsotnosti ga zastopa blagajniški namestnik.

Drugi odborniki se udeležujejo sej ter izvršujejo splob one naloge, ki jim jih poverja odbor od slučaja do slučaja.

Predsednik lahko poveri nastavljenega tajnika, da podpisuje vse spise, ki niso pranoobveznega značaja.

§ 18. Pregledniki.

1. Na vsakoletnem občnem zboru se izvoli 4 preglednike, katerih morata dva biti na sedežu društva.

2. Naloga preglednikov je, da trajno nadzirajo poslovanje društvenega vodstva in pregledujejo blagajno, mesečne izkaze in letne račune. Pregledniki sklepajo z navadno večino glasov. Ob enakosti glasov propade predlog.

3. Pregledniki se lahko udeležujejo vseh sej glavnega odbora.

Ako sklenejo pregledniki, se mora izvršiti skontracija blagajne.

§ 19. Razsodišče.

Spore, ki nastanejo iz društvenega razmerja ali med člani, poravna razsodišče sedmih članov. Vsaka sporna stranka izvoli tri razsodnike. Razsodniki izvolijo sedmega za predsednika, ob enakosti glasov odloči žreb. Razsodišče sklepa z navadno večino glasov, ob enakosti glasov odločuje glas načelnika. Proti razsodbi razsodišča je dopusten priziv na občni zbor.

§ 20. Posebne določbe o krajevnih skupinah.

Krajevna skupina se lahko ustanovi v smislu § 3 pravil in po sklepu glavnega odbora, če se zglasi zanjo vsaj 20 članov. Osrednji odbor lahko razpusti krajevno skupino, če je kršila pravila ali če pade število članov pod 10.

Osrednji odbor ima pravico, da odstavi funkcionarje krajevnih skupin, če ne izvršujejo svojih nalog, ali če jih izvršujejo površno, ali morda celo v škodo organizacije.

Obseg posameznih krajevnih skupin določa glavni odbor.

V delokrog krajevnih skupin spadajo vse one društvene zadeve, ki so omejene na njegovo območje.

§ 21. Vplačevalnice.

V krajih, kjer ni zadostno število privatnih nameščencev za ustanovitev krajevne skupine, more ustanoviti glavni odbor vplačevalnico. V soglasju s člani določa glavni odbor vodstvo vplačevalnice, obstoječe iz načelnika, zapisnikarja, računovodje in dveh revizorjev.

Vodstvo vplačevalnice vodi evidenco članov, sprejema nove člane, pobira vstopnino in članarino ter isto v celoti obračuna glavnemu odboru.

Tekoče izdatke vplačevalnice pokriva glavni odbor društva. Delegata ter njega namestnika za občni zbor imenuje v sporazumu s člani vplačevalnice glavni odbor društva.

§ 22. Strokovne skupine.

Posamezni člani se morejo združiti v strokovne skupine s svojim odborom, obstoječim najmanj iz 4. članov.

V delokrog odbora strokovne skupine spadajo izključno le strokovne zadeve, tičoče se dotične stroke.

Odbor strokovne skupine poroča o svojih sklepih pristojnemu odboru, ki o njih končnoveljavno sklepa.

V svrho gojitve tesnejših stikov nameščencev posameznih strok celega območja društva, se po potrebi osnuje strokovne glavne odbore, sestoječe iz 3—5 odbornikov, ki jih predlagajo in volijo odborniki skupin iste stroke.

§ 23. Okrožni odbori.

V svrho olajšanja društvenega poslovanja in tesnejših stikov posameznih skupin društvo lahko ustanavlja okrožne odbore, katerih obseg in delokrog določa širši glavni odbor v okvirju pravil in sklepov občnih zborov.

V okrožnih odborih ima vsaka krajevna skupina dotičnega okrožja vsaj po enega zastopnika.

§ 24. Podporni sklad.

Določbe o podeljevanju podpor in pravice članov do teh skladov, so obsežene v posebnem pravilniku.

§ 25. Razdružitev in razpust.

Razdružitev more skleniti le občni zbor, ki je bil sklican s tem dnevnim redom. Zastopani morata biti na tem občnem zboru najmanj dve tretjini vseh članov in je sklep veljaven le tedaj, ako glasujejo za razdružitev tri četrtine navzočih. O porabi društvenega imetja sklepa z absolutno večino občni zbor, ki je sklenil razdružitev. Ne sme pa se imetje razdeliti med člane.

Ako oblast razpusti društvo, se vse društveno imetje izroči v upravo Delavske zbornice v Ljubljani. V slučaju, da se tekom 5 let ustanovi društvo z enakimi nameni in cilji kakor Osrednje društvo privatnih nameščencev, pripade imetje istemu. Ako se tekom tega časa ne ustanovi tako društvo, se osnuje ustanova za podpiranje udov in sirot zasebnih nameščencev, v prvi vrsti onih, ki so bili člani društva; tej ustanovi pripade imetje razpuščenega društva z narastlimi obrestmi vred.

PRAVILA
krajevne skupine Osrednjega društva privatnih nameščencev.

§ 1. Krajevna skupina Osrednjega društva privatnih nameščencev v . . . je podružnica tega društva na podlagi glavnih pravil, ki jih krajevna skupina sprejema kot svoja.

§ 2. Krajena skupina ima svoj sedež v . . . in razteza svoje delovanje tudi na sosedne kraje, ozirom na ozemlje glavnega društva ležeče kraje.

§ 3. Krajevna skupina pospešuje v pravilih označene smotre glavnega društva.

§ 4. Krajevna skupina dosesa ta namen:

a) Z zborovanjem in snovanjem, oziroma pospeševanjem drugih v § 2 glavnih pravil omenjenih naprav;

b) z zbiranjem denarnih sredstev in sicer pristopnin, mesečnih prispevkov, veseličnih prebitkov, volil, daril itd.

§ 5. Pravice in dolžnosti članov so označene v § 7—9 glavnih pravil.

§ 6. Posle krajevne skupine upravljajo:

a) Občni zbor in zborovanja krajevne skupine;

b) njen odbor;

c) pregledniki.

§ 7. Občni zbor krajevne skupine: redni občni zbor se vrši vsako leto tekom prvih treh mescev.

1. Izredni občni zbor se vrši:

a) Kadar smatra to potrebno odbor krajevne skupine ali glavni odbor društva;

b) ako to zahteva z navedbo vzroka ena polovica vseh članov krajevne skupine. Tej zahtevi mora odbor ugoditi najkasneje tekom treh tednov.

Sklicanje občnega zbora se mora izvršiti vsaj 14 dni pred dnevom zborovanja, ako ne zahtevajo okoliščine krajšega roka, z objavo dnevnega reda. Sklicanje se more nadalje tekom 5 dni javiti glavnemu odboru društva in navesti dnevni red.

2. V delokrog občnega zbora spada:

a) Dajanje smernic odboru skupine za njegovo delovanje;

b) sklepanje o poročilih in predlogih odbora skupine;

c) odločevanje o absolutoriju;

č) sklepanje o izrednih večjih izdatkih;

d) volitev odbora in preglednikov;

e) volitev delegatov na občni zbor društva v smislu določb § 14. glavnih pravil.

Delegati morajo biti člani podružnice, morajo isti pripadati vsaj eno leto, oziroma od časa nje ustanovitve ter ne smejo biti s članskimi prispevki v zaostanku. Imena delegatov in njih namestnikov morajo se takoj imenoma ter z označbo stanovanja naznaniti glavnemu odboru društva.

§ 8. Odbor krajevne skupine, ki se voli na občnem zboru krajevne skupine za dobo enega leta sestoji iz načelnika in 4 odbornikov. Po potrebi se zviša število odbornikov na 8. Odbor je sklepčen, je poleg načelnika navzočih polovico odbornikov. Za nadzorstvo poslovanja se izvolita tudi dva preglednika, ki poročata o tem občnem zboru krajevne skupine. Na prvi svoji seji izvoli odbor iz svoje srede zapisnikarja in blagajnika in eventuelno njiju namestnika. Ostale posle si razdeli odbor med seboj.

Ako član vodstva krajevne skupine trikrat zaporedoma neopravičeno ne zadosti njegovim dolžnostim, smatra se, da je odložil mandat. Odbor skupine pa je upravičen za stalno zadržane, odstopivše ali umrle odbornike iz vrst članstva kooptirati nove, kateri opravljajo funkcije z vsemi pravicami in dolžnostmi voljenih funkcionarjev.

§ 9. Sklepi občnega zbora in odbora so veljavni za krajevne skupine, zanje je potrebna navadna večina glasov. Za sklepčnost občnega zbora krajevne skupine je potrebna prisotnost tretjine članov. V slučaju nesklepčnosti ob napovedani uri se vrši občni zbor za eno uro kasneje, neglede na število udeležencev. Predlogi članov, tičoči se preduetov, kateri niso stavljeni na dnevni red, morajo se vsaj tri dni pred vršitvijo zbora podprti s številom podpisov, ki ga določi občni zbor, predložiti vodstvu krajevne skupine.

§ 10. Načelnik krajevne skupine sklicuje občni zbor, zborovanja in odborove seje ter zastopa krajevno skupino na zunaj, če je zadržan, ga nadomestu je eden odbornikov. V važnih zadevah lahko prevzame predsednik glavnega odbora ali njegov namestnik zastopstvo. Seje odbora ali zborovanja mora načelnik sklicati na zahtevo glavnega odbora.

§ 11. Vsi spisi in naznanila se podpisujejo analogno glavnim pravilom § 17.

§ 12. Spori, ki nastanejo iz razmerja krajevne skupine se poravnavajo v smislu § 11. glavnih pravil; o vsakem slučaju je poprej obvestiti glavni odbor.

§ 13. Krajevna skupina se razpusti:

a) Po sklepu glavnega odbora, ako je skupina kršila pravila ali če pade število članov pod 10;

b) po sklepu v to svrho sklicanega občnega zbora krajevne skupine, ako sta prisotni vsaj dve tretjini krajevnih članov in če glasuje za razpust tri četrtine prisotnih.

V vsakem slučaju, naj se razpusti krajevna skupina iz katerega koli vzroka, pripade vse njeno imetje »Osrednjemu društvu privatnih nameščencev«.

§ 14. Krajevna skupina se ustanavlja in obnavlja v smislu pravil glavnega društva.

Štev. 20.827.

Pričujoča spremenjena pravila je vzela na znanje Pokrajinska uprava, oddelek za notranje zadeve.

Ljubljana, dne 13. julija 1923.

Za pokrajinsko upravo: **Kremenšek**, l. r.
načelnik oddelka.

Odgovorni urednik: **Zdravko Deleja.** — Izdajatelj: Osrednje društvo privatnih nameščencev. — Tisk Ljudske tiskarne Maribor, Sodna ulica 20.

Univerzitetna knjižnica v Ljubljani